

۶۰- کاربرد رایج عقل بین مردم چیست و به چه معناست؟

عقل به عنوان دستگاه تفکر و استدلال، همان توانمندی است که به کمک آن استدلال می‌کنیم و از این طریق به دانش‌ها و حقایقی دست می‌یابیم.

۶۱- از نظر فلسفه این توانمندی در کودک به چه صورت وجود دارد؟ از نظر فیلسوفان، این توانمندی در کودک به صورت استعداد وجود دارد و با تربیت و تمرین به شکوفایی و فعلیت می‌رسد و تقویت می‌شود.

۶۲- عقل به عنوان یک موجود متعالی و برتر از ماده دارای چه ویژگی‌هایی است؟

از ماده و جسم مجردند- در قید زمان و مکان نیستند- این موجودات در افعال خود به ابزار مادی هم نیازی ندارند. - با حواس ظاهری نمی‌توان آن‌ها را درک کرد.

۶۳- فلاسفه از چه طریقی وجود موجودات عقلانی را اثبات می‌کنند؟ با دلیل و برهان وجود آن‌ها را اثبات می‌کنند.

۶۴- علم موجودات عقلانی چگونه می‌باشد و در کدام مرحله عقل هستند؟ علم این قبیل موجودات، از طریق استدلال و کنار هم گذاشتن مفاهیم نیست بلکه عقول (فرشتگان) حقایق اشیا را «شهود» می‌کنند و به مفاهیم و استدلال مفهومی نیازی ندارند. در مرحله عقل بالمستفاد هستند.

۶۵- روح انسانی در چه صورتی می‌تواند به مرتبه‌ای برسد که کاملاً مجرد از جسم و ماده باشد؟ در کدام مرتبه عقل می‌باشد و به کدام مرتبه می‌تواند برسد؟

روح هر انسانی می‌تواند با تهذیب نفس به مرتبه‌ای برسد که کاملاً از ماده و جسم مجرد باشد که درعین حال که از قوه استدلال برخوردار است (مرتبه بالفعل)، هم چون فرشتگان بسیاری از حقایق را شهود کند. (مرتبه بالمستفاد).

۶۶- حکمای ایران باستان به کدام معانی عقل توجه داشتند و از جمله شواهد دال بر این امر را نام ببرید؟

الف) هم از عقل به عنوان یک موجود برتر و متعالی آگاه بودند و هم به عقل به عنوان تعقل و خرد ورزی و برهان اهمیت می‌داده‌اند.

ب) گزارش‌هایی مانند گزارش فردوسی در شاهنامه و برخی نقل‌های تاریخی و آثار مکتوب مربوط به آن دوره از توجه حکمای ایران باستان به عقل و خردورزی حکایت می‌کنند.

۶۷- عقل و خرد انسان پرتو و مظهر کدام عقل است؟ وجود عقلانی و برتر از ماده

۶۸- لوگوس به چه معناست؟ به دو معنا، هم به معنای «عقل» به عنوان آن حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق و سخن و کلمه.

۶۹- از نظر هراکلیتوس «کلمه» و «سخن» ظهور و پرتو چیست؟ ظهور و پرتو عقل متعالی و برتر.

۷۰- از نظر هراکلیتوس اشیای عالم بیانگر چه چیزی از عقل به عنوان موجودی برتر و متعالی می باشند؟ اشیای عالم، همان کلمات آن حقیقت برتر و بیان علم و حکمت او هستند.

۷۱- جهان و اشیا در نظر هراکلیتوس ظهور کدام عقل هستند؟ عقل متعالی و برتر

۷۲- سخن و کلمه در نظر هراکلیتوس بیانگر چه چیزی هستند و مرادش کدام معنای عقل می باشد؟ سخن و کلمه بیانگر افکار و اندیشه های انسان است و آن چه را که انسان در ذهن دارد، با کلام ظاهر می کند و به دیگران می رساند.

۷۳- عقل در نظر ارسطو به چه معناست؟ ارسطو به عقل به عنوان قوه استدلال انسان توجه ویژه ای داشت. انسان را با مفهوم «حیوان ناطق» تعریف کرد که در آن، مقصود از نطق، همان تفکر بود. ارسطو عقل را ذاتی انسان می دانست.

۷۴- منظور از عقل نظری و علم نظری از نظر ارسطو چیست؟ عقل، از آن نظر درباره اشیا و موجودات و چگونگی آن ها بحث می کند، مانند بحث درباره خدا، کهکشان و درجه حرارت آب، عقل نظری نامیده می شود. و دانشی که از این جهت به دست می آید، علم نظری نام دارد.

۷۵- منظور از عقل عملی و علم عملی از نظر ارسطو چیست؟ عقل، از آن جهت که درباره رفتارهای انسان و باید و نبایدهای او بحث می کند، مانند: باید راست بگوید، باید قانون را رعایت کند و نباید دروغ بگوید و نباید ظلم کند، عقل عملی نامیده می شود و دانشی که از این جهت به دست می آید، علم عملی نام دارد.

۷۶- ارسطو در بخش منطق آثار خود کدام انواع استدلال را از هم جدا کرد؟ استدلال تجربی را از استدلال عقلی محض جدا کرد.

۷۷- تحولات و تطورات عقل مربوط به چیست؟ مربوط به حدود توانایی های عقل است.

۷۸- کدام یک از فلاسفه اروپا عقل را صرفاً یک دستگاه استدلال به حساب می آورد؟ دکارت

۷۹- دیدگاه اوگوست کنت درباره عقل فلسفی چه بود؟ عقل فلسفی و کارعقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند.

۸۰- اوگوست نگاه هستی شناسانه فلاسفه را بیانر چه چیزی می دانست؟

او می گفت نگاه فلاسفه به جهان و هستی، ناظر بر واقعیت نیست بلکه ساخته ذهن آن ها و حاصل تأملات ذهنی است.

۸۱- از نظر اوگوست کنت عقل از چه طریقی می تواند به واقعیت برسد؟ از نظر او عقل صرفا آن گاه که با روش تجربی و حسی وارد عمل می شود، به واقعیت دست می یابد.

۸۲- منظور اوگوست کنت از «علم» چه بود؟ علم تجربی. Science

۸۳- دیدگاه اوگوست کنت در چه مسائلی تأثیر فراوان داشت؟ در مسائل مختلف، از قبیل توانایی عقل در اثبات ماوراء الطبیعه و معرفت انسان به خود و جهان.

۸۴- در دوره دوم حاکمیت کلیسا، حکما و فلاسفه مسیحی تحت تأثیر مطالعه کتب کدام فلاسفه مسلمان به عقل و تبیین عقلانی مسائل دینی رو آوردند؟ ابن سینا و ابن رشد

۸۵- عقل در چه دوره ای جایگاه ممتازی پیدا کرد و یگانه معیار و مرجع درستی و نادرستی افکار و عقاید تلقی شد؟ در ابتدای رنسانس که تحولات اجتماعی و فکری معمولا در تقابل با حاکمیت کلیسا رقم می خورد.

درس هشتم: عقل در فلسفه - قسمت دوم

۸۶- یکی از عوامل مهم توجه به عقل و عقلانیت و تفکر فلسفی در جهان اسلام چیست؟ پیام الهی و سخنان پیامبر (ص) و عترت گرامی ایشان بود.

۸۷- جایگاه ممتاز عقل در جهان اسلامی سبب ایجاد چه حرکتی شد؟

سبب حرکت عمومی مسلمانان به سوی علم و دانش در حوزه های مختلف شد و عموم شاخه های دانش، از جمله فلسفه، رشد فوق العاده ای کرد.

۸۸- جایگاه ممتاز عقل در فرهنگ عمومی مسلمانان چه تأثیری بر روند مخالفت ها با عقل گذاشت؟ با توجه به جایگاه ممتاز عقل در فرهنگ عمومی مسلمانان، در آن دوره، مخالفت مستقیم و صریح با عقل کمتر صوت می گرفت و کسی علیه عقل سخن نمی گفت.